

Kunnanvaltuusto	§ 129	20.09.2021
Kunnanhallitus	§ 285	04.10.2021
Tekninen ja elinvoimalautakunta	§ 41	09.11.2021

Valtuustoaloite kirjaston siirtäminen uusiin tiloihin valtuustokaudella 2021-2025

Kunnanvaltuusto 20.09.2021 § 129

Katri Manninen ja muut allekirjoittaneet esittivät seuraavan valtuustoaloitteen valtuuston kokouksessa 20.9.2021:

"KIRJASTON SIIRTÄMINEN UUSIIN TILOIHIN VALTUUSTOKAUDELLA 2021–2025

Mäntsälän kirjasto on Suomen pienin ja ahtain pääkirjasto, joka on ollut "väliaikaisesti" Monitoimitalon nuorisotiloissa jo vuodesta 1993. Niinpä mäntsäläläisillä on väkilukuun suhteutettuna jopa puolet pienempi aineistokokoelma käytössään kuin muilla suomalaisilla.

Uudenmaan ELY-keskuksen tarkastaja huomautti vuonna 2013 kirjaston ahtauden lisäksi siitä, etteivät kirjaston tilat vastaa esteettömyys-suosituksia eivätkä ole yleisten kirjastojen laatusuositusten mukaisesti muunneltavia. (Ks. liite 1.)

Viisi vuotta myöhemmin Aluehallintoviraston (AVI) tarkastaja arvioi kirjaston toimintaa uuden kirjastolain näkökulmasta. Hän huomautti ahtauden lisäksi siitä, ettei Mäntsälä pysty tarjoamaan kirjastossa lain edellyttämiä tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn tai kansalaistoimintaan. (Ks. liite 2.)

2019 tehdyssä Mäntsälän kirjastotilan tarveselvityksessä nousi esiin edellä mainittujen ongelmien lisäksi myös henkilökunnan työhyvinvoinnin ja turvallisuuden vaarantuminen tilojen ahtauden, hissittömyyden, huonon ergonomian ja kesäaikaan liian kuumien tilojen takia. (Ks. liite 3.) Näistä vain ilmastointiin on tämän jälkeen tullut parannus.

Vielä taloussuunnitelmassa 2019–2021 uuden kirjaston rakentamiseen oli varattu 8 miljoonaa euroa. Mäntsälä 2026 -ohjelman puitteissa ja kuntakonsernin velkataakan takia uuden kirjastorakennuksen rakentaminen ei onnistune tällä vuosikymmenellä. Sen sijaan kirjaston siirtäminen väljempiin tiloihin on mahdollista toteuttaa kustannustehokkaasti ja varsin nopeastikin.

Tästä hyvänä esimerkkinä on kaksi vuotta sitten toteutettu Tammelan kirjaston siirtäminen Tammelan kunnantalolle, jonka on suunnitellut sama arkkitehti kuin Mäntsälän kunnantalon. Tammelassa kirjastoremontti päädyttiin toteuttamaan ilman väliseinien purkamista neljässä kuukaudessa ja alle 125 000 eurolla. (Ks. liite 4.)

Mäntsälän kirjaston tilanne on kestävätkö. Siksi me allekirjoittaneet pyydämme, että kunnanvaltuusto aloittaa välittömästi selvitystyön kirjaston siirtämisestä joko kunnantalolle tai johonkin vieläkin paremmin

soveltuvaan tilaan vielä tämän valtuustokauden aikana.

AVI:n tarkastaja totesi lausunnossaan, että koska päätöksiä uusista tiloista ei ole vielä lyöty lukkoon, niin kuntalaisilla on erinomainen mahdollisuus vaikuttaa jo nyt tulevien tilojen sijaan ja suunnitteluun. Siksi ehdotamme, että mukaan selvitystyöhön otetaan myös kirjaston kehittämisestä kiinnostuneita kuntalaisia.

AVI:n tarkastaja muistutti lausuntonsa lopuksi, että kirjasto tarvitsee luottamushenkilöiden tuen kehitystyölleen. Me allekirjoittaneet olemme valmiit antamaan kirjaston kehittämiselle täyden tukemme.

Mäntsälässä 20.9.2021"

Päätös: Valtuusto päätti lähettää aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite 1. Aloite liitteineen

Kunnanhallitus 04.10.2021 § 285

Vt. kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus lähettää aloitteen tekninen ja elinvoimalautakunnalle valmisteltavaksi.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan. Päätettiin lisäksi, että sivistysjohtaja ja tekninen johtaja vastaavat AVI hankerahan hakemisesta kirjastopalveluiden kehittämiseen.

Tekninen ja elinvoimalautakunta 09.11.2021 § 41

Tekninen ja elinvoimapalvelut on käsitellyt kunnanhallituksen lähettämää valtuustoaloitetta kirjaston siirtämisestä kunnantalolle tai muualle, paremmin soveltuvaan tilaan.

Valtuustoaloite ajoittuu ja nivoutuu oikea-aikaisesti tarveselvitysten ja hankesuunnitelmien aikataulutukseen vuosille 2022 - 2027. Monitoimitalon tekninen kunto edellyttää tulevaisuudessa korjaustoimenpiteitä ja korjausta koskeva tarveselvitystyö on aikataulutettu toteutettavaksi vuonna 2023. Koska nykyisellään kirjastotilat sijoittuvat monitoimitaloon, on kirjastotilojen tarveselvitys syytä tehdä viimeistään monitoimitalon tarveselvityksen yhteydessä, tai aiemmin omana erillisenä tarveselvityksenään. Kirjastotiloja nykyisellään on monitoimitalossa noin 730 m², joista yleisötiloja noin 600 m².

Aloitteen liitteenä 3 on Mäntsälän kirjastotilan tarveselvitys (5.7.2019). Laadittu selvitys on hyvä ja ansiokas asiakirja, josta keskeisimmät tarpeet ja nykyiset puutteet nousee käyttäjänäkökulmasta esille ja sitä voidaan

hyödyntää jatkotyöskentelyn pohjana. Selvitys on laadittu käyttäjän toimesta, mutta sitä ei ole käsitelty kunnan päätöksentekoeleimissä eikä työhön ole osallistunut nykyisen tekninen ja elinvoimapalvelujen organisaatio. Tilahankkeiden toteuttamisessa tulee noudattaa kunnan tilahankkeiden toteuttamisohjetta. Laaditussa selvityksessä on tuotu esille, että kirjaston tilantarve on noin 2 000 m².

Suunnittelu- ja rakennuttamisyksikössä on alustavasti tarkasteltu kunnantalon olemassa olevia tila- ja rakenneratkaisuja. Rakennuksen ensimmäisen kerroksen koillispuolella, joissa nykyisellään toimivat Kansaneläkelaitoksen toimipiste ja Mäntsälän Kodit Oy, pinta-ala kokonaisuudessaan on noin 830 m². Tähän laajuuteen sisältyy kaksi väestönsuojaa. Väestönsuojat ovat vaikeasti hyödynnettävissä kirjastotoimintaan ja niihin on varattu tilat kriisiajan toiminnoille. Kunnantalon ensimmäisen kerroksen aulan Mäntsäläntien puoleisessa päädyssä sijaitsevat kolmas väestönsuoja, keskusarkisto, ravintolasali keittiöineen sekä siivouskeskus, jotka pysyvinä toimintoina ja rakenteina merkittävästi rajoittavat ensimmäisen kerroksen muuntojoustavuutta ja käytettävyyttä kirjastotoimintaan selvityksessä esitetyssä laajuudessa. Aulan pinta-ala ensimmäisessä kerroksessa on noin 240 m² ja pinta-alallisesti yksinään riittämätön kirjastotoimille. Kunnantalon aulatilaa mahdollinen käyttö kirjastotoiminnassa asettaa vaateita tilojen valvonnalle. Aulan läpi kuljetaan ylempien kerrosten toimisto- ja kokoontumistiloihin myös kirjaston aukioloaikojen ulkopuolella. Tilavertailuksi mainittakoon, että kunnantalon toisen kerroksen koillispäädyssä, tekninen ja elinvoimapalvelujen tilojen yhteenlaskettu pinta-ala on noin 1 100 m² ja rakennuksen vastakkaisessa päädyssä sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen käytössä olevat tilat noin 460 m². Kirjastotoimi on todennut nykyisissä tiloissa hankalaksi eri kerroksessa tapahtuvan kirjastoauton lastauksen, joten kunnantalolla toisen kerroksen tilat eivät soveltune kirjastotoimintaan tästäkään syystä. Kunnantalon tilojen soveltuvuutta tulee tarkastella myöhemmin myös muiden teknisten vaatimusten osalta, kuten paloteknisten määräysten, poistumisturvallisuuden, rakenteiden kantavuuden ja ilmanvaihdon riittävyyden osalta.

On ilmeistä, että kirjastotoimintoja tyydyttävä toiminnallinen ratkaisu vaatisi kunnantalossa tila- ja taloteknisiä muutoksia. Tilatarpeet esitetään tavanomaisesti hyötyaloina tarveselvityksen tilaohjelmassa. Yleensä, kun tilaohjelman toimintoja sijoitetaan olemassa oleviin tiloihin, ei päästä samaan tehokkuuteen, kuin uudisrakentamisessa. Jotta olemassa olevien tilojen soveltuvuutta voidaan arvioida kirjastotoimintaan, tulee ensin varmistua tarvittavien kirjastotilojen määrästä ja ominaisuusvaatimuksista.

Tekninen ja elinvoimapalvelujen suunnittelu- ja rakennuttamisyksikkö vastaa kunnan tilahankkeiden toteuttamisesta. Tilahankkeiden toteuttamisessa noudatetaan kunnanhallituksen 12.10.2015 § 242 hyväksymää ja kunnanvaltuuston 2015 § 105 tiedoksi merkitsemää tilahankkeiden toteutusohjetta. Toteutusohjeen mukaan tarveselvitys on tehtävä kaikista yli 200 000 euron (alv 0) uudis-, lisärakennus- ja toiminnallisista muutoshankkeista. Tarveselvitystyö ja myöhemmät tilahankkeiden suunnitteluvaiheet hankitaan tavanomaisesti

konsulttipalveluina. Tarveselvitystyö on tärkeä ja merkittävä vaihe, johon tulee panostaa ajallisesti ja taloudellisesti toimivan lopputuloksen aikaansaamiseksi. Tarveselvityksen sisällöstä on tarkemmin määrätty tilahankkeiden toteuttamisohjeessa. Tarveselvitysvaiheessa pääosin määräytyvät hankkeen kustannukset. Suunnittelu- ja rakennuttamisyksikkö ohjaa tarveselvitystyötä, muissa suunnitteluvaiheissa olevia hankkeita ja vastaa investointiohjelman mukaisten talonrakennushankkeiden rakennuttamisesta takuuajan päättymiseen asti. Yhtäaikaisten, käynnissä olevien hankkeiden määrä on taloudellisista syistä ja henkilöresursseista johtuen rajallinen.

Kirjaston tarveselvitystyö on tekniset ja elivoimapalvelujen resurssien puolesta mahdollista käynnistää vuoden 2022 viimeisellä neljänneksellä. Tekninen ja elinvoimalautakunnan talousarvioesityksessä TA2022 on kirjaston tarveselvitystyön aloittamiseksi varattu käyttötalouteen määrärahaa. Tarveselvitystyön keskeinen tehtävä on selvittää toiminnalliset tarpeet ja vaihtoehtoiset toimintatavat. Samassa yhteydessä selvitetään olemassa olevien, potentiaalisten tilojen soveltuvuutta toiminnallisuuden, teknisten ratkaisujen ja taloudellisuuden kannalta.

Tilahankkeiden toteuttamisohjeen mukaan tarveselvityksen käynnistämismäärä on käyttäjähallintokunnalla. Kunnanjohtaja asettaa tarveselvitystä varten tarveselvitystyöryhmän. Tarveselvitystyöryhmän kutsuu koolle käyttäjähallintokunnan palvelualuejohtaja. Tarveselvityksen valmistelu- ja laatimismäärä on tekninen ja elinvoimapalvelujen suunnittelu- ja rakennuttamisyksiköllä.

Valmistelija / lisätietoja:

Palvelualuejohtaja Mika Pynttari, mika.pynttari@mantsala.fi

Rakennuttamispäällikkö Pertti Palmroos, pertti.palmroos@mantsala.fi

Palvelualuejohtajan päätösesitys

Tekninen ja elinvoimalautakunta päättää hyväksyä esitetyn selvityksen aloitteen johdosta ja esittää kunnahallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto päättää katsoa aloitteen tulleen käsitellyksi. Tarveselvitystyö on käynnistettävissä aikaisintaan vuoden 2022 viimeisellä neljänneksellä käyttäjähallintokunnan tekemästä aloitteesta ja kunnanjohtajan tarveselvitystyöryhmän nimityksestä tilahankkeiden toteuttamisohjeen mukaisesti.

Käsittely

Asiantuntijana rakennuttamispäällikkö Pertti Palmroos.

'Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Liite. Valtuustoaloite ja liitteet 1-4